

ره‌خه‌ی کوردی یان چه‌واشه‌کردنی خوینەر

محهمهد هه‌ریری

ره‌خه‌که‌ی کاک (کوردی) م خوینده‌وه، که له‌سه‌ر نوسینیکی من له وه‌لامی نوسینیکی مه‌هاباد قه‌رده‌اغی نوسیبووی، به ناویشانیکی پروپاگه‌نده‌یی وروژینه‌ر به تایبه‌تی بۆ ئه‌وه‌ی نوسینه‌که‌ی منی نه‌خویندبیته‌وه. ناویشانی نوسینه‌که‌ی (دیسان ئافره‌تی کورد به چاوی نزم سه‌یر ئه‌کرین)

به‌راستی سه‌یرم به‌و ناویشانه‌ی وروژینه‌ر وه‌دنیازه‌ هات، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌و هۆیه‌ش بوو زۆر دوو دل بووم له وه‌لامدانه‌وه‌ی، سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی من هه‌ز ناکه‌م وه‌لامی که‌سانیک بده‌مه‌وه له ژیر نازناو خۆیان هه‌شار داوه وه‌ک کاک کوردی، چونکه زیاتر له ۳۰ ملوین مرۆفی کوردی هه‌یه.

نازانم بۆ ده‌بیت وه‌لام دانه‌وه‌یه‌کی هه‌یمانه‌ی پڕ له ریز بۆ مه‌هاباد خان، که من دیسان ئه‌و په‌ری ریزم بۆی دوباره ده‌که‌مه‌وه، ببیته سه‌یر کردنی ئافره‌تی کورد به‌چاوی نزم؟؟

من هه‌موو خوینه‌ریکی به‌ وێژدان و دوور له هه‌لوێستی تایبه‌تی فیکری سه‌رپشک ده‌که‌م، که نوسینه‌که‌ی من بخویننه‌وه، ئه‌گه‌ر خوا نه‌خواست هه‌ک تۆسقال سوکایه‌تی تیدا بوو، ئاماده‌م داوای لیبوردن له هه‌موو ئافره‌تیکی کورد بکه‌م، یه‌که‌میانیش مه‌هاباد خان.

له‌وه‌ش سه‌یرتر کاک کوردی سه‌ره‌تای نوسینه‌که‌ی به‌و رسته‌ی درامیه‌ ده‌ست پیده‌کات" له رۆژی ۸ ی ئه‌م مانگه‌دا محهمهد هه‌ریری له وه‌لام دانه‌وه‌ی مه‌هاباد قه‌رده‌اغی سوکایه‌تیکی به‌سه‌رحه‌م ئافره‌تی کورد کرد. " من پێویستم به پاکانه‌ کردن نییه بۆ هه‌لوێستم له ده‌ره‌ق ئافره‌تی کورد، هه‌ر هه‌ینده ده‌لیم له چوارچۆیه‌ی قه‌ناعاتی فیکری و بۆچوونم هه‌رده‌م هه‌ول و ته‌قه‌لام داوه بۆ پێشخستنی مه‌سه‌له‌ی ئافره‌ت و وه‌ده‌ست هه‌ینانی مافه‌ شه‌ریه‌کانی خۆی، دوور له نامۆبوون و ئیستیلاب و تیوره‌ هاوه‌ردوه‌کان، که به هه‌ج جۆریک له‌گه‌ڵ که‌لتور و به‌هاکانی کۆمه‌لگای کوردی ناگونجین. هه‌رده‌م له دوو به‌ره‌ی هاوته‌ریب جه‌نگاوم، به‌ره‌ی ناوخۆی ئه‌و داب و نه‌ریته‌ گه‌نده‌لانه‌ی که له پایه‌ی ئافره‌ت که‌ده‌که‌نه‌وه، هه‌روه‌ها به‌ره‌ی هاوه‌ردوو، که هه‌ر تیوریکی گه‌نده‌ل و لادهری دژ به به‌ها به‌رزه‌کانی کۆمه‌لگه‌که‌مان ده‌رچیت هه‌ول ده‌ین له‌سه‌ر کچانی کورد پراکتیسه‌ی بکه‌ین.

من پێشبینم کرد له نوسینه‌که‌م (فیمینست و ترسیکی به‌جی) که پیاوی کورد هه‌رچه‌نده وانیشان بدات که رۆشنی‌ر و مۆدرینه‌ به‌لام له ناخیدا هه‌ر به‌ چاوی زه‌عیفه‌ی خۆمالی ده‌روانیته‌ ئافره‌ت، من به‌و نوسینه‌م به‌لایه‌نی که‌م ئه‌و تیپروانینه‌م ره‌تکردۆته‌وه، به‌لام کاک کوردی وه‌ک ئه‌و پیاوانه‌ی بازار هه‌لچۆه، ئه‌گه‌ر ببینن و پیاویک له‌ کێشه‌ دایه له‌گه‌ڵ ئافره‌تی.

ئینجا سه‌رله‌به‌ری نوسینه‌که‌ی یه‌ک وشه‌ی زیادی نه‌خسته‌ سه‌ر بابته‌که‌، جگه‌ له په‌لار و توانج نه‌بیت. نه‌ک هه‌ینده له‌گه‌ڵ کۆله‌واریشی له بابته‌که‌ منیش تاوانبار ده‌کات به‌وه‌ی که له فیمینست و فیمینیزم نه‌گه‌یشه‌تووم، داوایش وه‌کبلی غه‌یب بخوینیته‌وه پێی وایه دواکه‌وتنی وه‌لامه‌که‌ی من له‌به‌ر به‌دوا گه‌ران و خویندنه‌وه‌م بوه، هه‌رچه‌نده ئه‌و قسه‌یه به‌ تۆمه‌تی نازانم، ئه‌وه ئه‌گه‌ر راست بیت به‌لگه‌ی وه‌لامیکی بابته‌یانیه‌، به‌لام ئه‌گه‌ر ئه‌و هه‌موو کاته‌ی پێ خه‌ریک بام بپگومان وه‌لامه‌که‌م له‌وه‌ی بلاوم کرده‌وه چاکتر ده‌بوو، ئینجا خۆم ده‌میکه‌ ناشنام به‌و لیکۆلینه‌وه سوسیۆلۆژیانه‌، پیلانی ته‌واکردنی خویندنی بالاشم هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌و بابته‌یه ئه‌گه‌ر ته‌مه‌ن ده‌رفه‌ت بدات.

ئه‌وه‌ی جیگای سه‌رسوڕمانه‌ کوردی پاکانه‌ ده‌هه‌ینیته‌وه بۆ لیزبیانیزم به‌ بیانووی هه‌بوونی (گه‌ی). جارێ من که باسی لیزبیانیزم کرد، هه‌جی قسه‌ی خۆم نه‌بوون بولکو قسه‌ی رابه‌ره‌ فیمینسته‌کان بوو، نازانم ئه‌و براهه‌ بۆ هه‌ینده پێی

قەلس بوە بلی ئاواتی کۆمه‌لگایه‌کی پر له گه‌یی ولێزیان بۆ کورد بخوازی؟ ئینجا که‌باسی په‌یوه‌ندی توندوتۆلی فی‌مینیزم ولێزیانیزمیشم کرد، بۆ سه‌لماندنی ره‌وایه‌تی ترسی ئەو که‌سانه‌ بوون که مه‌هاباد خان له‌ نوسینه‌که‌ی خۆی (فی‌مینیست پیاو خۆر نییه‌) ئامازه‌یان پێده‌کات، نه‌ک خۆانه‌خواسته‌ بۆ تانه‌لێدان بێت له‌ ئافره‌تی کورد. کۆمه‌لگای ساغ و سه‌لیم هه‌ردوو دیارده‌که‌ ره‌ت ده‌کاته‌وه‌ : گه‌یی ولێزیان. ئەوه‌شی پشتگیری ده‌کات با یه‌که‌م جار له‌ خۆیه‌وه‌ ده‌ست پێ بکات.

ئوه‌و من نیم سوکایه‌تی به‌ ئافره‌تی کورد ده‌که‌م کاکه‌ کوردی، به‌لگو - له‌ نوسینیکی تردا - جه‌نابته‌ سوکایه‌تی به‌و هه‌موو کورده‌ی ئەوروپا ده‌که‌یت که‌ گوايه‌ له‌شيان فرۆشته‌وه‌ له‌ یۆنان و ئیتالیا، و فرن و فرنچی ده‌که‌یته‌ زاراوه‌یه‌کی نوێ، له‌ کاتیکیدا ئەوانه‌ی ئەو کارانه‌یان ده‌کرد رێژه‌یه‌کی هێنده‌ که‌م بوون که‌شایه‌نی باسکردن نییه‌ به‌و شیوه‌یه‌ بازاریه‌. ئینجا که‌ی ئەوه‌ی نوسین به‌ کوردی بنوسیت و ناویشی کوردی بێت له‌کۆتایی نوسینه‌که‌ی ده‌قیکی ئینگلیزی دنوسیته‌وه‌ و وه‌رگیران و تیگه‌یشتنه‌که‌ی به‌من ده‌سپێریت، با من تێی بگه‌م، ئەه‌ی ئەو هه‌موو که‌سه‌ی که‌ ئینگلیزی نازانن چیه‌که‌ن؟ من دلنایم خۆشت تێی نه‌گه‌یشتووێ زۆر سه‌قه‌تانه‌ش نه‌قلت کردوه‌، که‌ به‌ته‌واوی له‌ سیاقدا داچراوه‌.

خۆزگه‌ نوسینه‌که‌ت که‌ به‌و ناویشانه‌ پروپاگه‌نده‌یه‌ ده‌ست پێکرد، به‌و دروشم لێدانه‌شت کۆتایی پێ نه‌هێنابا که‌ فری به‌سه‌ر نوسینی بابه‌تییه‌وه‌ نییه‌. مه‌گه‌ر وروژاندنی هه‌ستی ئافره‌تانیک نه‌بێت. خۆزگه‌ زانستیانه‌ مامه‌له‌ت له‌ته‌ک نوسینه‌که‌ی من ده‌کرد، تا منیش هه‌له‌و که‌موکورتیه‌کانیم بزانیابیه‌، نه‌ک به‌کارهێنانی شیوازی ناوژراندن، قسه‌ خسته‌ن زارم که‌من هه‌رگیز نه‌مکردوه‌. ئیتر ریزم بۆ مه‌هاباد خان ئەگه‌ر کۆکیش نه‌بم له‌گه‌ل بیروپراکانی، هه‌یج له‌و راستیه‌ که‌م ناکاته‌وه‌ که‌ نوسه‌ریکی به‌ توانایه‌، هیوادارم کورد سه‌ده‌ها نمونه‌ی وه‌ک ئەه‌ی هه‌بێت.

۲۰۰۳ - ۱ - ۱۵

تیبینی کوردستان نیت:

مه‌رج نیه‌ ئەم نووسینه‌ له‌ گه‌ل بیرو بۆ چونی نه‌ته‌وايه‌تیماندا بێت، که‌ بۆچونی (کوردستان نیت)ه‌، به‌لام به‌هۆی پروا بوونمان به‌ ئازادی ده‌ربرپه‌وه‌، بلاویده‌که‌ینه‌وه‌..... له‌ گه‌ل ریز و خۆشه‌ویستیماندا بۆ پارێزهرانی بیری نه‌ته‌وايه‌تی و خه‌باتکارانی ئەم رێگه‌یه‌. ئەم تیبینه‌ له‌ ژێر هه‌موو نووسیتیکدا دنوسریت..... ۲۰۰۳-۱-۱۵